

MATERIKLAR VA OKEANLAR TABIIY GEOGRAFIYASI KURSINING DUNYO OKEANI VA UNING QISMLARI MAVZUSIDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH

Isayev Akbarjon Abdulhamidovich

Andijon davlat universiteti,

+998902690978

Arabboyev Asliddin Rafiqjon o'g'li

+998901403566

Annotatsiya: *Interfaol metodlar – o'quvchilarning faollikka chorlovchi metodlardan hisoblanadi. Ushbu maqolamizda zamon talabidan kelib chiqqan holda Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi kursining dunyo okeani va uning qismlari mavzusida interaktiv metodlardan foydalanish bo'yicha yozilgan.*

Kalit so'zlar: *Organayzer, "Tushunchalar tahlili" usuli, chizig'iga to'g'rilang usuli*

KIRISH

Bugungi kunda maktablarda ta'lim sifatini oshirish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakka-yu yagona yo'li hisoblanadi. Chunki, yurtimizning rivojlanishiga o'zining hissasini qo'shayotgan injinermi yoki haydovchi, shifokormi yoki tarbiyachi barcha-barchasi ta'lim orqali o'zining yuqori natijalariga erishadi. Yurtboshimiz tomonidan 2023-yil "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili" deb e'lon qilinishida juda katta ma'no va mazmun bor. Prezidentning ta'kidlashicha, ta'lim sifatini oshirish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakkayu yagona to'g'ri yo'lidir: «Yusuf Xos Hojib bobomiz aytganlaridek, „Zakovat bor joyda ulug'lik bo'ladi, bilim bor joyda buyuklik bo'ladi“. Shuning uchun ushbu sohada boshlagan islohotlarimizni davom ettirishimiz, ta'lim dargohlariga borib, o'qituvchi va murabbiylar bilan ko'proq muloqot qilib, sifatni oshirish bo'yicha ular qo'ygan masalalarni birgalikda hal qilishimiz zarur». [2]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'quvchilarni o'qitishda an'anaviy metodlarni tanlash mezonlari katta miqdorda ishlab chiqilgan. Keyingi yillarda didaktik olimlarning ishlarida ularning ko'p turlari keltiriladi. Interfaol metodlarni tanlash mezonlari – ularning ta'lim va tarbiyani rivojlantirish masalarni yechishga yuqori yo'nalganligidir. Bu mezon turli xil metodlarni u yoki bu doiradagi vazifalarni yechish imkoniyatlarini baholash yo'li bilan joriy etiladi. Chunki ijtimoiy tajriba elementlarini o'zlashtirishda ularning

imkoniyatlari turlichadir. Interfaol metodlarni tanlashning navbatdagi mezonlari ularning ta'lim mazmuni xususiyatiga mos kelishidir. Metod mazmuni harakatlanish qismi sifatida ham aniqlanadi. Shu boisdan, bu mezonning hisobga olinishi shubhasiz. Bir metod yordamida mavzu mazmuni to'laroq ochib berilsa, boshqasi uni ijobiy o'zlashtirishga imkon tug'diradi. Interfaol metodlarning tanlashning yana bir mezonlari ularning talabalar o'quv imkoniyatlariga to'liq mos kelishi, ya'ni mazmunli o'quv jarayoni uchun ichki va tashqi muhit birligini ta'minlashdir. Interfaol o'qitish metodlaridan foydalanishda pedagogning xususiy imkoniyatlariga mos kelishi lozim. Bu o'qituvchining o'qitish metodlari nazariyasi va amaliyoti bilan o'quv jarayoning qonuniyatlari bilan bilish nazariyalari ta'lim mazmuni nazariyasi va boshqa mavjud qonunlar bilan qurollanganlik darajasini hisobga oladi.

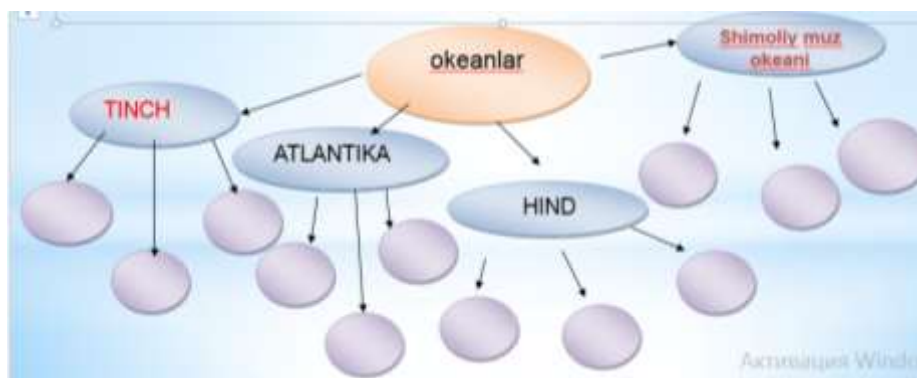
M. T. Mirakmalov, SH. M. Sharipov, M. M. Avezov, M. T. Hojiyeva 7-sinf Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi kursi mualliflari hisoblanadi.

NATIJARLAR

Quyidagi interfaol metodlar orqali Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi kursining dunyo okeani va uning qismlari mavzusida ko'rib chiqiladi.

I. Organayzer metodi.

Bu metod tarmoqlashning shunday turiki, unda faqat birlamchi yoki faqat ikkilamchi ma'lumotlar emas, balki, ham birlamchi, ham ikkilamchi ma'lumotlar ochiq qoldirib beriladi. O'quvchilar qaysi tarmoq ochiq bo'lsa, shu joyning ma'lumotini topishi kerak. Bunda ularga o'qituvchi tomonidan yozilgan ma'lumotlar yordam beradi.

II. "Tushunchalar tahlili" usuli.

Uslubning maqsadi. Talabalarni mashg'ulotda o'tilgan mavzuni egallaganlik va mavzu bo'yicha tayanch tushunchalarni o'zlashtirib olinganlik darajalarini aniqlash, o'z bilimlarini mustaqil ravishda erkin bayon eta olish, o'zlarining bilim darajalarini baholay olish, yakka va guruhlarda ishlay olish, safdoshlarining fikriga hurmat bilan qarash, shuningdek o'z bilimlarini bir tizimga keltira olishga o'rgatish.

TUSHUNCHALAR	MAZMUNI
OKEAN	yunoncha qirg'oqsiz dengiz, Yerni aylanib oquvchi buyuk daryo, degan ma'nolarni anglatadi.
DENGIZLAR	okeanning bir qismi bo'lib, ular Dunyo okeanidan quruqlik yoki orollar, yarimorollar va suvosti relyefining ko'tarilgan joylari bilan ajralib turadi.
QO'LTIQ	Okeanning (dengiz yoki ko'lining) quruqlik ichkarisiga kirib turgan qismi
BO'G'IZ	Okeanlarni (dengiz yoki ko'llarni) bir-biri bilan qo'shib turadigan kambar suv

III.Chizig'iga tutashtiring metodi.

Ushbu metodda o'quvchilar rivojlangan tarkibga kiruvchi "Katta yettilik" davlatlarini maydoni bilan tutashtiradilar.

OKEAN NOMI	Maydoni, MLN KM²
Tinch okeani	76
Atlantika okeani	180
Hind okeani	14
Shimoliy Muz okeani	91

XULOSA

Ushbu maqolamdan xulosa o'rnida shuni aytamanki, Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi kursining dunyo okeani va uning qismlari mavzusida interaktiv metodlardan foydalanish, ta'lim samaradorligining o'sishiga o'quvchilarni faollikka, tashabbuskorlikka, intuluvchan shaxs sifatida komil inson bo'lishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.V.N.Federko, N.I.Safarova, J.A.Ismatov, Y.E.Nazaraliyeva 10-sinf Geografiya darsligi. Yangi nashir-2022, -192 b.

2. <https://www.gazeta.uz/oz/2022/12/20/sifatli-talim/> - internet sayti.

3.X.B.Nikadambayeva, D.I.Ro'ziyeva, Z.A.Karabazov "O'rta Osiyo tabiiy geografiyasi"ni interfaol metodlardan foydalanib o'qitish imkoniyatlari-Toshkent.2017-y, -224 b.

4. Mamadaliyev Javlonbek “Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi uchun mavzulashtirilgan metodlar jamlanmasi” (6-sinf misolida umumiy o’rta ta’lim maktabi geografiya fani o’qituvchilari uchun mo’ljallangan). Andijon-2019. -96 b.

5. Isayev A.A., Abdurahmonova H. Farg’ona vodiysi shahar aglomeratsiyalari rivojlanishiga transport omilining ta’siri // Journal of Geography and Natural Resources. <http://sjifactor.com/passport.php?id=22047>
<https://topjournals.uz/index.php/jgnr>

6. A.A. Isaev Ўзбекистонда автомобиль ва жамоат транспортида йўловчи ташиш динамикасидаги ўзгаришлар // Journal of Geography and Natural Resources. <http://sjifactor.com/passport.php?id=22047>
<https://doi.org/10.37547/supsci-jgnr-02-03-03>

7. The use of interactive techniques in the lesson of the geological structure of Uzbekistan and development of the earth’s surface in the 7th grade geography // Galaxy International interdisciplinary research journal (GIIRJ) ISSN (E): 2347-6915 Volume 10, Issue 4, April. (2022) 300-303. (Hammualiflari Xabibullayeva M.N, Po’latov U., Abdumalikov H.Q)

8. The use of new pedagogical Technologies on the topic of the political map of the world of socio-economic geography lessons // Texas Journal of Multidisciplinary Studies ISSN NO: 2770-0003 04.08.-2022. 6-10 (Hammualiflari Abdurahmonova H, Yuldasheva S)

